

Cecílie Jansová

Anglický minulý kondicionál a jeho české překladové ekvivalenty / English past conditional and its Czech counterparts

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, bakalářská práce, červen 2013, 78 stran + příloha

Posudek oponenta

Bakalářská práce Cecílie Jansové se zabývá anglickým minulým kondicionálem v beletrii a jeho překladovými ekvivalenty v češtině, kde analogická morfologická forma bývá nahrazena méně specifickými tvary. Cílem je evidovat prostředky, kterými čeština vzniklou formální dvojznačnost kompenzuje. Práce má však širší záběr, neboť vedle apodoze se důsledně zabývá i podmínkou a formami slovesa v ní.

Velmi pečlivě a přehledně zpracovaná teoretická část vymezuje minulý kondicionál ve vztahu k dalším členům kategorie modu, a zároveň k dalším kategoriím, jako je morfologický čas či syntaktický (intenční) větný typ, a potažmo k vyšší syntakticko-sémantické jednotce, kterou je podmínkové souvětí (viz seznam definičních vlastností na str. 13), a to jak na základě popisu prof. Duškové, tak popisů, které kombinaci *would + have + -ed* přiřazují k jiným konstrukcím. Detailně je popsána relační časová reference formy. Autorka se pregnantními formulacemi věnuje i popisu hypotetického významu, který dělí na vyjádření děje jako potenciálního či irrealního, potažmo imaginárního, které neimplikuje žádná tvrzení o skutečném stavu věci. Další důležitou částí je popis realizačních prostředků podmínky, která je nezbytná v pro identifikaci příčinného vztahu jako základu pro užití kondicionálu: od vedlejší věty (*if, providing that*), koordinační vztah, po nominální frázi. Oddíl 2.6 přibližuje morfologii kondicionálu v češtině, kde je význam minulého kondicionálu vyjadřován i kondicionálem přítomným či preteritem. ?Formulace na str. 28: *the number of ambiguous examples may be expected to be less frequent?*

Vlastní analytická část je založena na stu příkladech (po dvaceti z pěti románů), získaných prostřednictvím *Intercorpu* (s vyloučením *would + min.inf.* ve zdvořilostní funkci, a dalších modálních významů na základě konzistentního užití definičních vlastností minulého kondicionálů - proč je vyloučena kombinace *would have liked*, str. 34, a proč zvolací věta, str. 37)? Při hodnocení příkladů je pro autorku základem využití parafráze kanonickým podmínkovým souvětím s *if*-větou, nicméně často do hodnocení náležitě vstupuje širší okolí celé konstrukce. Parafráze umožňuje rozlišení významů kondicionálu na nereálný a imaginární (ve vzorku zastoupeny 1:1) a rovněž explicitní vyjádření podmínky.

První skupina, minulý kondicionál s významem nereálného děje, je zkoumán v kapitole 4.1, kde jsou nejprve popsány podmínky (formy a překlad) dějů v apodozi vyjádřených kondicionálem – převládající typ jsou adverbialní podmínkové věty, zahrnuty jsou však i participia a podmínky obsažené v podmětu či podmínky implicitní. Na jakém základě jsou zde mezi adverbialní určení řazené podmínky vyjádřené větou v koordinaci (Table 9, str. 41, a Table 12, str. 53, + Table 12, str. 53)? U podmínek obsažených v podmětu kondicionálové fráze (str. 43) je patrně spíše než fakt, že se jedná o nociónální podmínky, důležitější, že jsou to nefinitní věty, stejně jako je důležitý fakt, že v podmětu nacházíme deverbativní substantiva.) Parafráze pomocí *or* v příkladu implikované

podmínky v př. 22 (str. 44)? Další část kapitoly (4.1.1.4) si všímá českých ekvivalentů se zjištěním, že český minulý kondicionál představuje 42% kondicionálových forem v apodozi se zjevnou tendencí vyjádřit minulý kondicionál právě pouze v apodozi. V tomto ohledu se nabízí otázka, zda by nebylo vhodné přehledně uvést i slovesné formy vyskytující se ve vyjádření podmínky v češtině v kombinaci s hlavní větou (jakkoli to není v zadání práce).

Analogickou strukturu má oddíl 4.2 zabývající se kondicionály s imaginárním významem, kde je výrazněji zastoupena podmínka vyjádřená implicitně, a vyskytly se i případy podmínky obsažené např. v adjektivní vztahné větě postmodifikující podmět (př. 39, str. 54). Při hodnocení českých ekvivalentů se zde ukazuje nižší zastoupení českého minulého kondicionálu v apodozi v porovnání s konkurenčními formami.

Část 4.3 pak přehledně kontrastuje prostředky užitě v obou významových skupinách, a to jak z hlediska ztvárnění podmínky (Tab. 15 a 16, str. 64, srovnání s češtinou Tab. 17, str. 65), tak z hlediska ekvivalentů anglického minulého kondicionálu (Tab. 18, str. 66). Závěr pak shrnuje výsledky předchozích oddílů.

Autorka si v průběhu celé práce všímá i využití českého minulého kondicionálu coby stylistického prostředku, nebo rozdílů v realizačních formách podmínky, které může souviset s typem jazyka, atd. Práce jako celek je zpracována na vysoké úrovni, autorka prokazuje vynikající schopnost morfo-syntaktického popisu, a díky důsledné práci s parafrází i výbornou schopnost analyzovat významové vztahy a spojovat poznatky z jednotlivých rovin v celek. Na práci je kromě zájmu o téma sympatická i vnitřní kázeň a důslednost při jeho zpracování.

Poznámky k jednotlivostem:

str. 10 – chybí standardní citace rokem vydání u zmiňovaných pramenů v textu

str. 10, 1. odst. – *type of condition*, - co je zde myšleno typem podmínky?

str. 13 - *comprises of*

str. 17 – *The table is based on the table on CGEL*

str. 18 – *i.e. simple tense* – jde o simple tense?

str. 20 – *equal* > spíše *equate*

str. 28 – desetinné čárky v poznámce

str. 28 – význam formulace: ..., *the number of ambiguous cases may be expected to be less frequent.*

str. 32 – chybějící odkaz v poznámce

- *it* ve všech srovnávacích konstrukcích *as it is evident, as it was expected, suggested*

str. 57 – v příkladu (45) jsou tedy přítomny podmínky dvě

str. 58 – *at last*, str. 59 – *The difference ... is 16%?*

str. 66 – *the distribution of the conditional moods* > spíše *forms*

str. 73 – způsob uvádění bakalářských prací (Dunková, Štěpánová)

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, splňuje předložená studie Cecíli Jansové kritéria kladená na bakalářské práce. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *výborně*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 19. června 2013